VIKIPEEDIA

Nganassaani keel

Nganassaani keel on samojeedi keel, mida kõneles Taimõri poolsaare edela- ja keskosas 2002. aasta Venemaa rahvaloenduse andmetel 500 nganassaani kokku 830 nganassaanist. 2010. aasta Venemaa rahvaloenduse andmetel oskas Venemaal nganasaani keelt 125 inimest.[1]

Uurali keelkonna kõigile keeltele omaselt on nganassaani keel soovõrdne, selles puudub grammatiliselt sugu.

Nganasaani keelt peetakse tõsiselt ohustatud keeleks.[2]

Sisukord

Kirjaviis

Grammatika
- Arvsõnad
- Isikulised asesõnad

Sõnavara
- Sugulus soome-ugri keeltega

Viited

Välislingid

Kirjaviis

1990. aastatel loodi nganassaani keelele kirjaviis, mis põhineb kürillilisel kirjal. Nganassaani keele kirjutamiseks kasutatav tähestik on selline:

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е	Ё ё	Ж ж
З з	Ӡ ӡ	И и	Й й	’’	К к	Л л	М м
Н н	Ӈ ӈ	О о	Ө ө	П п	Р р	С с	Ҫ ҫ
Т т	У у	Ү ү	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш
Щ щ	Ъ ъ	Ы ы	Ь ь	Э э	Ә ә	Ю ю	Я я

Ё, Щ, Ь ja Ю on kasutusel ainult vene laensõnades ja nimedes.

Grammatika

Arvsõnad

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	100	200	1000
ӈуои’’	ситі	нагүр	четə	сəӈхəляӈкə	мəтү’’	сяйбə	ситіӡəтə	ӈамиайчумə	бии’’	ситібии’’	дир	ситідир	биидир

Isikulised asesõnad

	Ainsus	Duaal	Mitmus
1.	мәнә	ми	мыӈ
2.	тәнә	тіи	тыӈ
3.	сыты	сыті	сытыӈ

Sõnavara

Sugulus soome-ugri keeltega

Osades nganassani sõnades on uurali tüved, mis on sarnased nii samojeedi kui soome-ugri keeltes.

Allpool on toodud näiteid nganassani sõnadest, mille tüvedel on eesti või muud soome-ugri vasted:

- колы - kala
- косюо - kuiv (komi keeles *кос* ja mordva keeltes *коськe*)
- куодя, куотәса - surema (soome keeles *kuolla*)
- күо - kask (*kõiv*, mari keeles *куэ*)
- маа - mis
- моу - maa (riik, territoorium)
- мынсы - minema
- мәну - muna
- мәнә - mina
- мәу - maa (muld)
- ним - nimi
- ны - naine
- сеймы - silm
- сәә - süda
- туй - tuli
- туйся - tulema
- тәнә - sina (mordva keeltes *тон*, ungari keeles *te*)

Viited

1. http://www.gks.ru/free_doc/new_site/perepis2010/croc/Documents/Vol4/pub-04-05.pdf
2. http://www.endangeredlanguages.com/lang/nio

Välislingid

- Nganassaani-vene-nganassaani sõnaraamat (http://www.twirpx.com/file/782965/)

v · r (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Mall:Uurali_keeled&action=edit) **Uurali keeled ja murded**

ugri keeled	handi keel • mansi keel • ungari keel
permi keeled	komi keel (permikomi keel, jazva murre) • udmurdi keel (bessermani murre)
mari keeled	niidumari keel • mäemari keel (loodemari murre)
mordva keeled	ersa keel • mokša keel
saami keeled	Akkala saami keel † • Inari saami keel • Kemi saami keel † • Kildini saami keel • koltasaami keel • turjasaami keel • Lule saami keel • lõunasaami keel • Pite saami keel • põhjasaami keel • Ume saami keel
läänemeresoome keeled	eesti keel (mulgi keel, setu keel, tartu keel, võru keel) • isuri keel • karjala keel (livviko ehk Aunuse karjala keel, lüüdi keel) • liivi keel • soome keel (kveeni keel, meä keel) • vadja keel (kreevini keel) • vepsa keel
samojeedi keeled	neenetsi keel (tundraneenetsi keel • metsaneenetsi keel) • eenetsi keel • nganassaani keel

	• sölkupi keel • kamassi keel † • matori keel † (koibali keel †) • juratsi keel †
kindla klassifikatsioonita keeled	meštšera keel † • muromi keel † • merja keel † • tšuudi keel † •

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Nganassaani_keel&oldid=5053446"

Selle lehekülje viimane muutmine: 21:44, 22. juuli 2018.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.